

Даалгъвран болзгаснь урд күүцэхин төлө

Эн жилин декабрь сард парти болн советск олт амтнэ бээд-джиргьднь ончта гидг үүлдвр гархмн. КПСС-н ЦК-н шийдврэр эн жилин декабри 22-д Централн Комитетин дарани Пленум хурагдджана. Пленумн күүндврт тэвгддхэ тэрнэ коммунистическ тосхлтин алдр зураг күүцэлгнэ төлө ноолдлгьнд ик чинртэ болхнь лавта.

КПСС-н XXI хургин батлсн СССР-н олт амтнэ эдл-ахун делгрлтин долан жилин зурагъар селанэ эдл-ахуг беклгьнг, селанэ эдл-ахун эдл-уш гаргьлгьнг икдүүлгьнг болзгаснь урд күүцэхин төлө мана ори-нутгин деревня күүч-көлечирин дунд олт амтнэ бргн социалистическ дорлдэн-делгрв. Республикэ, крайс, областье, район, колхозмуд, совхозмуд долан жилин зураг болзгаснь урд, 4 — 5 жилин эргид күүцэх болдж даалгъвр авцхасмн.

Мана республикин күүч-көлечир, цуг советск улсга хамдан, партин туджлгч хургин шийдврмүдэр омг авч, шунмгъя кевэр дорлдэнд орлцдж манас авдг эдл-уш гаргьлгьгар долан жилин зураг 4—5 жилин туршарт күүцэх болдж даалгъвр авад, урднэ үзгдэд уга кевэр шундж, политическ болн производственн шунмгъя үзүлдж күүдлж йовцхана. Долан жилин зураг-болзгаснь урд! — гисн лозунг күүч-көлеч күүн болгъна ухан-седжлднь тусдж, бдгэ цагин ах төрнэ болдж хөөч, үкрч, загьсч, тосхач болгънниг күүч-көлечнэ шин ик дийлврүр дуудджана.

Республикин кесг олт нүүрлэчир, предприятиэ, колхозмуд болн совхозмуд Алдр Октябри 42-ч жилин бөөнлэ харгьулдж кесн дорлдэнэ аш-дигдэн ончта дийлврэр амтиг байрулцхав. Республикин промышленностин күүдлэчир 9 сарин зурагъан 101 процент күүцэггэд, нидн жилинлэ дүүнцүлхлэ, продукц гаргьлгьнг 11 процент икдүлв. Государственн зура күүцэлгьнд Элст балгьсена промкомбинат сэн дийлвр күүцв. Хулдин продукц гаргьлгьна жилэ зурагъан 128 процент, цуг продукц гаргьлгьан — 116 процент күүцэв. Западн болн Сарпинск тосна заводмуд, Элстин «1-е Мая» артель, балгьсена яевр-тосхлтин контор болн нань чигн предприятиэ бас сэн дийлвр бэрцхэв.

Республикин селанэ эдл-ахун күүдлэчир долан жилин зураг күүцэлгьнд эврэннэ йсета сэн хүүвэн орулцх-

аджана. Республик бүүклдэн мах, үс, бидг, ноос государствд хулдлгьна 9 сара зурагъан, махар болн үсэр авсн даалгъвран давулдж күүцэв. Дорлдэнд Западн район үсэр, ноосар бидгэр авсн жилэ даалгъвран давулдж күүцэггэд, махар 90 процент күүцэггэд түрүн ормд йовна. Яшалтинск района күүч-көлечирин бэрсн дийлврнэ чигн ик сэн.

Долан жилин зуран түрүн жилднэ авсн даалгъврмуд күүцэлгьнэ төлө ноолдлгьнд арвад эдл-ахус, зуугъад нүүрлэчир үзмдгтэ ик дийлвр күүцэхэв. Мах, үс гаргьлгьнг нидн жилинлэ дүүнцүлхлэ 1.5—2 холван икдүүлсн колхозмуд болн совхозмуд цөн биш, 100 хөн болгънас 125—135 хургьд авсн, хөн болгънас 7—8 кг ноос киргьсн, үкр болгънас 2500 кг үс саасн саальчир республикд олт болв.

Болв мана республикд ард хоцрдж йовх район болн эдл-ахус чигн бээхнэ темдгтэ. Эднэ тускар, эдн бгсн үгдэн күүрч авсн даалгъвран күүцэхин төлө йоста күүчтэ ноолда кедж йовна гидж батта кевэр келхд түрү Целинн района селанэ эдл-ахун делгрлгд бээх дуту-дунд цөн биш. Малин төл бэрлгьэр авсн даалгъвран район күүцэсн уга 100 хөн болгънас зуг 88 хургьд, 100 үкр болгънас 77 тугьл авгдв. Мал беклгьнэ зура нег чигн зүсэр күүцэггэд уга, малас авдг эдл-уушин икдүлгьнэ хол тату. Үксн болн гаруд гаргьсн хөөдин тонь районд 10 мингьн толгъя күүрв.

Элст балгьсена эдл-ахус темдгтэ кевэр ард үлддж йовна. Мах, үс, ноос, бидг гаргьдж государствд хулдлгьарн балгьсена район бүүклдэн наадк райондас хоцрдж йовна. Үсэр болн ноосар 9 сара даалгъвран чигн күүцэдж чадсн уга. Юстинск болн Приозерн районин совхозмуд авсн даалгъвран сулар күүцэдж йовна, мах болн ноос государствд хулдлгьна зурагъан ода чигн күүцэггэд уга. Эн болн нань чигн зэрм районд малин гару ик болв, малас төл авх зурань күүцэдж йовхмн уга.

Жил чилэл дала бдэмүд уга. Авсн даалгъвран болзгаснь урд күүцэх болдж бгсн мана үгм бидн бат болх зөвтэ. Республикин күүч-көлечир, КПСС-н ЦК-н декабри 22-т болх Пленумиг уктлж, эн бдр күүртэ авсн даалгъвран күүцэхмн гидж чикэр тоолджацхана. Эн йовдл партийн организацин

бмн даалгъврта төрмүд тэвдженэ.

Колхозникүдин, совхозмудин болн предприятиэсин күүдлэчирин бөөд йовх политическ болн күүч-көлечнэ шунмгьлгьнэ чикэр гардж, предприятие болн эдл-аху болгьн эн бдрмүдт холван шундж күүдлхиг күүцлгьн партийн организацин ончта төрнэ. Авсн даалгъвран ягьдж күүцэдж йовхнэ шүүдэж хэлэлгь ода делгү кех кергтэ. Энүг районд бүүклднэ кесн деерэн предприятие, эдл-аху, бригад, ферм болгьнд күүрч кехмн. Эн күүдлшин ашднэ даалгъвр ягьад эс күүцэггдд йовхнэ илдкдж, терүндэн зогслго, даалгъвран эдл-аху болгьн эркэн биш күүцэдж чадх аргьнэ теткьлгьн хамгин түрүнд тэвгдх керг болджана.

Нүүрлгч эдл-ахус ода авсн даалгъвран күүцэхин төлөд цуг эв-аргьнэ хүүдлгьар республик даалгъвран күүцэдж чадх аргьтагинэ Элстин района Ленинэ нертэ колхозин хөөчир үзүлджэнэ. Эдн хөөдт подстрижк кеггэд даалгъвран күүцэх болдж шийдсн, ода делгү эн күүдлшинг кеджэнэ. Эн район «Победа» колхоз махнд хулдх мал арднэ ордж гаргьлулджана. Ним седвэр гаргьдэж республикин колхоз болн совхоз болгьн мах, үс, ноос, бидг государствд хулдлгьар авсн даалгъвран күүцэлгьн КПСС-н ЦК-н болх Пленумд ик тоомсрта белг болх зөвтэ.

Бдгэ цагт малчирин күүдлшинэ гүүдэн орв. Мал үвлзүлгьн—малчирт хамгин даалгъврта күүдлшинэ цагнэ. Социалистическ даалгъвран күүцэлгьнэ ончта нег төрнэ мал үвлзүлгьнд күүц беклвр теткдэ, дулан, цадхлнэ болн гару угагьар малан авч гарлгьн. Мал үвлзүлгьнг бүрдэмдгтэ кевэр келгьн ирх жилд малас авдг эдл-уушинг икдүүлгьнэ, малин тоогьнэ беклгьнэ дийлврнэ йилгьхмн. Тегэд партийн организаци эн бдрмүдт малин фермсин, бригадсин күүдлшинг таслвр угагьар шүүдэж-хэлэлгьндэн бэрх зөвтэ.

Мана республикин күүч-көлечир эн жил малин эдл-уш икдүүлгьэр темдгтэ дийлвр бэрснэ медгднэ. Болв жилэ даалгъвран күүцэхин төлөд гүүдлжрэн сулдхдэ болшго. Үгдэн бат болдж жилэ социалистическ даалгъвран республик декабри 22 күүртл күүцэх партийн, советск, комсомольск организацин, цуг күүч-көлечирин дээч төрнэ.